

JÄRJESTÖN KOULUTUKSEN LAADUNARVIOINNIN KRITTEERIT

Koulutuksen laadunarviointi perustuu Opintokeskus Siviksen määrittämiin laatuksiteereihin. Koulutuksen laadunarvioinnin kokonaisuus muodostuu seuraavista osa-alueista ja niiden osana kuvatuista laatuksiteereistä:

1. koulutuksen tuottama osaaminen
2. koulutuksen suunnittelu
3. koulutuksen toteutus
4. koulutuksen jatkuva kehittäminen.

Sivis päättää arvioinnissa käytettävät laatuksiteerit, mutta järjestö voi arvioinnin suunnitteluvaiheessa esittää kultakin arvioinnin osa-alueelta yhtä laatuksiteeriä korvattavaksi järjestön vapaavalintaisella arviointikohteella. Arvioitavat laatuksiteerit voivat vaihdella hieman järjestökoulutuskohtaisesti, mutta käytettävät laatuksiteerit ja niiden painotus arviointituloksessa vahvistetaan aina koulutuskohtaisesti arvioinnin suunnitteluvaiheessa. Hyväksytystä arvioinnista järjestölle myönnetään oikeus käyttää Siviksen *Laadukasta järjestökoulutusta* -laatuksimerkkiä arvioidun koulutuksen yhteydessä.

Laatuksiteerit arvioidaan asteikolla:

- **puuttuva:** kuvattuja toimenpiteitä ei ole tehty eli ne puuttuvat
- **kehitettävä:** toimenpiteitä on tehty, mutta vaatimukset eivät vielä täyty
- **edistynyt:** toiminta vastaa kuvausta ja vaatimukset täyttyvät.

Lisäksi jokaisesta osa-alueesta ja niistä muodostuvasta kokonaisuudesta annetaan arviointitulokset edellä mainitulla asteikolla. Arvioinnin suunnitteluvaiheessa on määritetty koulutuskohtaisesti, mitä hyväksytyyn arviointiin ja laatuksimerkin käyttöoikeuteen vaaditaan.

ARVIOITAVAT LAATUKRITTEERIT

1. Koulutuksen tuottama osaaminen

1.1 Koulutus tuottaa järjestön toimintaympäristössä tarvittavaa osaamista

Koulutus vastaa järjestön strategiaan linjauksiin ja toimintaympäristön vaatimuksiin. Oppimisen kohteena olevaa ilmiötä lähestytään mahdollisimman autenttisesti eli samankaltaisena kun se näyttäytyy kohderyhmän todellisuudessa. Koulutus tuottaa osaamista ja osaavia toimijoita. Koulutuksen vaikuttavuusarvioinnilla voidaan tarkastella tätä myöhemmin.

1.2 Käytetyt opetusratkaisut tukevat oppijan osaamisen kehittymistä

Koulutus suunnitellaan ja toteutetaan kokonaisuutena niin, että osaamistavoitteissa määritetty osaaminen ja sen taso on mahdollista saavuttaa. Koulutuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijan oppimista tukevia oppimis- ja opetusratkaisuja, joiden tarkoituksenmukaisuutta seurataan esimerkiksi osallistujapalautteen ja kouluttajan itsearvioinnin avulla.

1.3 Koulutus edistää kestävä elämän toteutumista

Koulutus tukee kestävä elämää. Järjestö määrittää, mitä Agenda 2030 tavoitteista se koulutuksella edistää sekä mitkä ovat tavoitteiden vaatimat toimenpiteet.

2. Koulutuksen suunnittelu

2.1 Järjestön koulutustoiminnan linjaukset ja oppimiskäsitys ohjaavat koulutuksen suunnittelua

Järjestön koulutustoimintaa ohjaavat periaatteet ja yhteiset toimintatavat on määritetty selkeästi, ja ne ohjaavat yksittäisten koulutusten suunnittelua ja toteutusta. Järjestön koulutustoimintaa ohjaa yhteinen näkemys oppimisesta eli oppimiskäsitys. Oppimiskäsityksen myötä yksittäisissä koulutuksissa näkyy sosio-konstruktivisen ja mielekkään oppimisen, osaamislähtöisen ajattelun sekä jatkuvan kehittämisen piirteitä. Koulutustoiminnan linjaukset tukevat kestäväen elämän toteutumista. Yksittäisistä koulutuksista muodostuu järjestön strategia- ja osaamislähtöinen koulutustarjonta.

2.2 Resurssit ovat riittävät

Koulutukseen varataan riittävästi resursseja, jotta koulutuksen suunnittelu, toteutus, arviointi ja kehittäminen voidaan toteuttaa järjestön koulutustoiminnan linjausten ja oppimiskäsityksen mukaisesti. Resurssointiin kuuluu mm. kouluttajien sopiva määrä ja osaaminen, kouluttajille varattava työaika, mielekkäät koulutustilat, laitteet, ympäristöt ja välineet sekä taloudelliset resurssit. Kouluttajalle varataan riittävästi aikaa osaamistavoitelähtöisen ja linjakkaan koulutuksen toteutukseen. Resursseja käytetään suunnitelmallisesti ja perustellusti.

2.3 Koulutukset suunnitellaan yhteisen toimintamallin mukaan

Järjestön koulutusten suunnittelussa käytetään järjestön koulutussuunnittelun toimintamallia. Toimintamalliin kuuluu yhteiskehittäminen ja eri toimijoiden osallistaminen suunnitteluprosessiin. Koulutussuunnitelma dokumentoidaan ja koulutuksen toteutukseen laaditaan erillinen suunnitelma.

2.4 Koulutuksen kohderyhmän osaamistarpeet tunnistetaan

Järjestön koulutussuunnittelu on kohderyhmälähtöistä. Koulutussuunnittelu alkaa kohderyhmän tunnistamisella sekä kohderyhmän todellisten tehtävien, toiminnan ja osaamistarpeiden tunnistamisella.

2.5 Koulutuksen osaamistavoitteet on määritetty

Koulutuksen osaamistavoitteet on määritetty selkeästi ja ymmärrettävästi. Osaamistavoitteet johdetaan kohderyhmän todellisista osaamistarpeista. Osaamisen taso määritetään tarvittavan osaamisen perusteella ja se kuvataan oikeantasoisella verbillä. Osaamistavoitteet (niiden määrä ja vaativuus) on tasapainossa koulutuksen toteutusmahdollisuuksiin ja resursseihin.

2.6 Koulutussisällöt ja opintojen kuormittavuus on johdettu osaamistavoitteista

Koulutussisällöt koostuvat osaamistavoitteiden kannalta olennaisista asioista ja sisällöistä rajataan tavoitteisiin kuulumattomat asiat pois. Koulutuksen kuormittavuutta tarkastellaan opiskelijan näkökulmasta ja oppimiselle ja osaamistavoitteiden saavuttamiselle varataan riittävästi aikaa. Koulutuksen laajuus voidaan kuvata opintopisteinä, jos se tuottaa lisäarvoa koulutuksen järjestäjälle, toteuttajalle tai osallistujalle.

2.7 Koulutuksen opetusmenetelmät, oppimistehtävät ja oppimateriaalit tukevat osaamistavoitteiden saavuttamista

Koulutussuunnittelua ohjaa linjakkaan opetuksen periaatteet, jolloin osaamistavoitteet, opetusmenetelmät ja osaamisen arviointi ovat linjassa ja tasapainossa keskenään. Koulutuksessa käytetään monipuolisia, perusteltuja, toiminnallisia ja vuorovaikutteisia opetusmenetelmiä. Käytetyt opetusmenetelmät tukevat osaamistavoitteiden saavuttamista. Opetusmenetelmien rinnalla

koulutuksessa käytetään tarkoituksenmukaisia ja oppimista tukevia tehtäviä, jotka mahdollistavat oppimisen ja tavoitteiden saavuttamisen. Käytetyt oppimateriaalit ovat selkeitä, saavutettavia ja oppimista tukevia tarjoten erilaisille oppijoille monipuolisia tapoja oppia. Oppimateriaalina käytetään kirjallisen aineiston lisäksi myös ääni-, kuva- ja videomateriaalia.

2.8 Oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan jatkuvasti

Koulutuksen aikana arvioidaan oppijoiden oppimista ja osaamisen kehittymistä. Koulutuksessa käytetään monipuolisia arvioinnin tapoja ja ne yhdistetään koulutuksen muihin oppimis- ja opetustekoihin, kuten opetusmenetelmiin ja oppimistehtäviin. Koulutuksen lopussa arvioidaan erityisesti osaamistavoitteiden saavuttamista. Arviointikäytänteet, arvioinnin kohteet, arviointikriteerit sekä osaamisen osoittamisen tavat sanoitetaan ja tehdään näkyviksi kouluttajille ja oppijoille jo koulutuksen alussa.

3. Koulutuksen toteutus

3.1 Koulutukseen hakeutuminen

Koulutuksesta tiedotetaan ja viestitään oikea-aikaisesti, selkeästi ja näkyvästi. Viestintä on kohderyhmälähtöistä ja siinä hyödynnetään monipuolisesti järjestön viestintäkanavia viestintälinjausten mukaisesti. Osallistujille tarjotaan selkeät ohjeet, toimintamallit ja järjestelmät koulutukseen hakeutumiseen ja ilmoittautumiseen.

3.2 Toiminta koulutustilanteessa

Koulutuksen toteutusta ohjaavat osaamistavoitteet, linjakkaan opetuksen periaatteet sekä pyrkimys opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen aktivointiin. Koulutus toteutetaan dokumentoidun koulutussuunnitelman perusteella, mutta on olemassa valmius poiketa suunnitelmasta ja reagoida yllättäviin tilanteisiin. Erityisen huomion kohteena ovat opintojen jaksotus, tauotus sekä erilaiset työskentelytavat vuorovaikutuksen ja toiminnallisuuden mahdollistamiseksi. Oppimisen kohteena olevaa ilmiötä lähestytään ilmiöpohjaisesti ja sitä käsitellään mahdollisimman autenttisesti eli samankaltaisena kun se näyttäytyy kohderyhmän todellisuudessa. Opiskelija saa koko koulutuksen ajan oikea-aikaisesti tarvittavan tiedon viestinnän ja tiedottamisen avulla. Viestintä on kannustavaa ja tukee opiskelijan motivaatiota.

3.3 Oppimisympäristöjen käyttö

Koulutuksessa käytetään osaamistavoitteiden saavuttamisen kannalta mielekkäitä oppimisympäristöjä ja niillä tuetaan opiskelijan oppimista ja osaamisen kehittymistä. Fyysisiä oppimisympäristöjä ovat mm. koulutustilat ja harjoitusympäristöt. Sähköisiä oppimisympäristöjä ovat erilaiset verkkoympäristöt kuten oppimisalustat, etäkokous- ja webinaariympäristöt. Kouluttajat hallitsevat valitut oppimisympäristöt ja osaavat ohjata opiskelijoita niiden käytössä. Oppimisympäristöjen valinnassa huomioidaan kohderyhmän valmiudet ja tarpeet.

3.4 Turvallisuuden varmistaminen

Koulutustilanne ja käytetyt oppimisympäristöt ovat turvallisia. Turvallisuutta luodaan fyysisten ja digitaalisten riskien minimoinnin lisäksi ilmapiirillä, jossa korostuu luottamus, avoimuus ja toisten kunnioittaminen. Kouluttaja edistää toiminnallaan hyvän ilmapiirin rakentumista ja tukee kunnioittavaa vuorovaikutusta osallistujien välillä.

3.5 Koulutuksen saavutettavuus

Saavutettavuudella varmistetaan, että koulutuksen asenneilmapiiri, oppimisympäristöt, oppimistehtävät, oppimateriaalit sekä opetus- ja arviointimenetelmät mahdollistavat henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan monenlaisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien oppijoiden osallisuuden ja yhdenvertaisuuden. Monipuolinen koulutusmateriaali ja tehtävätyypit on suunniteltu tukemaan erilaisten oppijoiden oppimista erityisesti kohderyhmän tarpeet huomioiden. Koulutus on rakennettu kohderyhmän näkökulmasta esteettömäksi, tavoitteena on yhdenvertaisuuden edistäminen niin, että mahdollisimman monella kohderyhmään kuuluvalla olisi mahdollisuus osallistua koulutukseen. Verkkomateriaalissa järjestö on huolehtinut asianmukaisesta saavutettavuusselosteesta.

3.6 Kouluttajien asiaosaaminen

Kouluttajien osaaminen koostuu asia- eli sisältöosaamisesta sekä opetustaidosta. Asiaosaamiseen kuuluu oman järjestö- tai ammattialan osaaminen sekä sen ylläpitäminen ja kehittäminen. Kouluttaja hyödyntää monipuolisesti eri kanavia, tietolähteitä ja verkostoja oman osaamisensa kehittämisessä.

3.7 Kouluttajien opetustaito

Opetustaitoon liittyy osaamislähtöisen ja linjakkaan koulutustoiminnan edistäminen, menetelmien hallinta, erilaisten oppijoiden oppimisen ohjaaminen sekä vuorovaikutus- ja esiintymistaito. Kouluttajan osaamiseen kuuluu myös taito noudattaa laadittua koulutussuunnitelmaa sekä kyky lukea tilannetta ja tarvittaessa poiketa suunnitelmasta tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi opetustaitoon liittyy erilaisten oppimisympäristöjen ja niihin liittyvien laitteiden ja ohjelmistojen hallinta sekä halu ja kyky ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan ja seurata oman alansa kehitystä erityisesti verkostoitumalla.

3.8 Oppimisen ohjaus ja osaamisen arviointi

Opiskelijoiden oppimista ohjataan ja arvioidaan koko koulutuksen ajan kohti osaamistavoitteiden saavuttamista.

3.9 Koulutuksen kokonaistaloudellisuus

Koulutukseen kohdennetut resurssit ovat tavallisesti taloudellisia tai työaikaresursseja. Koulutus on toteutettu suunnitelluin resurssein tai poikkeamat on tehty perustellusti. Tavoitteena on, että koulutuksen tuottamat hyödyt ovat suuremmat kuin siihen sijoitetut resurssit. Hyötyä tarkastellaan erityisesti opiskelijan ja järjestön oppimisen ja osaamisen kehittymisen näkökulmasta, mutta hyödyt voivat ulottua yhteiskunnalliselle tasolle asti. Keskeisenä hyötynä tarkastellaan oppimistuloksia, osaamisen kehittymistä sekä järjestöä oppimisympäristönä.

3.10 Koulutuksessa syntyvän osaamisen näkyväksi tekeminen

Koulutuksessa syntyvä opiskelijan osaaminen kirjataan järjestön järjestelmiin (esim. Sivisverkko) ja tehdään näkyväksi osaamistodistuksen, osaamismerkkin, Koski -merkinnän tai muun valitun keinon avulla. Osaamisen tunnustamisen tapa valitaan sen perusteella millaista lisäarvoa se opiskelijalle antaa. Jos koulutuksen kautta hankittu osaaminen tuottaa pätevyyden toimia tietyssä tehtävässä, on suunniteltu, miten pätevyyksiä ja niiden ylläpitämistä hallitaan. Koulutuksen hyödyntämismahdollisuuksia eri oppilaitoksissa ja työelämässä on mietitty.

3.11 Koulutuksen dokumentointi

Koulutuksen suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen liittyvät yksityiskohdat on kuvattu ja dokumentoitu niin, että niiden avulla koulutus voidaan arvioida tai toistaa. Järjestöllä on toimintatapa koulutusten dokumentointiin ja yhteisölliseen jakamiseen.

4. Koulutuksen jatkuva kehittäminen

4.1 Koulutuksen kehittäminen

Koulutuksesta kerätään osallistujapalautte esimerkiksi osallistujapalautekyselyn, itse-, vertais- tai ryhmäarvioinnin avulla. Palautteessa tarkastellaan erityisesti, millaista osaamista koulutus tuottaa sekä miten valitut opetusratkaisut tukevat oppimista ja osaamisen kehittymistä.

Osallistujapalautteen rinnalla myös kouluttajat arvioivat koulutusta ja omaa toimintaansa kouluttajina. Palautetta hyödynnetään koulutuksen kehittämisessä. Koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan myöhemmin.

4.2 Järjestön sitoutuminen koulutustoiminnan jatkuvaan kehittämiseen

Järjestö on sitoutunut koulutustoiminnan laadun jatkuvaan kehittämiseen. Yksittäisten koulutusten suunnittelu, toteutus ja kehittäminen sidotaan osaksi järjestön noudattamaa laatujärjestelmää.

Järjestön toimintatavat, järjestelmät ja linjaukset tukevat palautetiedon keräämistä ja sen hyödyntämistä koulutuksen kehittämisessä. Havaitut onnistumiset ja kehittämistarpeet viestitään järjestössä avoimesti ja niitä hyödynnetään kehittämistoiminnassa. Palautetiedon hyödyntäminen yksittäisen koulutuksen kehittämisessä on sidottu järjestön koulutussuunnittelun toimintamalliin.